

'Thea Doelwijt in roman Wajono: Suriname moet los van Holland'

Corly Verlooghen

bron

Corly Verlooghen, 'Thea Doelwijt in roman Wajono: Suriname moet los van Holland', in: *De West*
3 oktober 1969.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/verl013thea01_01/colofon.htm

© 2008 dbnl / Corly Verlooghen

Thea Doelwijt in roman *Wajono: Suriname moet los van Holland*

(door Corly Verlooghen)

In haar pas in Paramaribo verschenen roman *Wajono* laat de schrijfster-journaliste Thea Doelwijt haar romanfiguur Joyce zeggen wat talrijke moderne Surinamers wensen, de meer conservatieve nog willen uitstellen, maar wat toch eens zal moeten gebeuren: Suriname los van Holland.

Op bladzijde 47 van de sober, soms al te droog geschreven roman over de introductie van een 'wilde Indiaan' in de 'beschaafde wereld' van Paramaribo, legt Thea Doelwijt Joyce het volgende in de mond: 'Ik pleit voor het eigene, ik wil een eigen kulturele ontwikkeling bijvoorbeeld. Ik vind dat Suriname los moet van Holland, los van de Hollandse invloed. Dat is de enige mogelijkheid. Dan ben ik een bakra-haatster. Dat is grappig, no.'

Ongetwijfeld is Joyce te identificeren met Thea Doelwijt. De schrijfster doet er ook geen moeite voor om dit te verbergen, en om aldus op het werk een autobiografisch stempel te drukken.

Voorbeelden. Op blz. 23 staat dat Joyce naar een perskonferentie gaat en 'haar verslag overlas die ochtend' (Thea is journaliste bij het dagblad *Suriname*).

Op bladzijde 28 zegt de Indianenkenner Keller tegen Joyce-Thea-Doelwijt o.m.: 'Ze zagen er net zo uit als wij, hadden net zulke kleren aan, maar hun gezicht was wit, witter nog dan jouw gezicht, Joyce.'

Thea, in 1938 in Den Helder geboren, onderzoekt haar motieven in Suriname te wonen. Blz. 46: '..Tja.. wie ben ik. Een Hollandse in Suriname en een Surinaamse in Holland.'

Waarom is zij naar Suriname gekomen? Joyce antwoordt voor haar op blz. 46: 'Omdat mijn vader Surinamer is, omdat het bloed spreekt.'

Nationalisme

De roman, die vaak de invloed vertoont van de zakelijke journalistieke reportage, bevat meer verstandelijke dan emotionele analyses van de eigentijdse Surinaamse problemen.

Men zal er de Creools-Hindostaanse controverse in aangestipt vinden; de niet benijdenswaardige rol van het Hollands kolonialisme in ons land; het vraagstuk van het Surinamerzijn (wie is Surinamer en wie niet?); het sociale aspect van de promiscuïteit, die, volgens de autrice, voornamelijk bepaald wordt door de onverantwoordelijkheid van de mannen (blz. 54: In Holland hebben de jongens, de mannen een beetje meer verantwoordelijkheid dan hier).

Om de kern 'het nationalisme' heen heeft de schrijfster een goed doordacht verhaal opgebouwd, dat nu eens als amusementslectuur, dan weer als surinamiteislitteratuur kan worden gelezen.

De story is eenvoudig: Een 'wilde Indiaan' wordt, deels op eigen aandrang, deels naar de wens van zijn 'beschaafde Surinaamse landgenoten' in contact gebracht met de stedelijke civilisatie, ten einde kennis op te doen die hij later aan 'zijn mensen' in het oerwoud zal overdragen.

Joyce krijgt de Indiaanse jongeman onder haar hoede, wordt tenslotte verliefd op hem, maar raakt hem kwijt 'aan het bos', wanneer hij, Wajono, plotseling zonder spoor achter te laten, verdwenen is.

De hoofdstedelijke politie heeft Wajono tevoren gevangen genomen, omdat hij zo maar in de stad woont, zonder geregistreerd te zijn. Met behulp van een zekere professor Odenki en een politieke relatie van Joyce, komt Wajono tenslotte vrij, en in de armen van zijn Joyce, die op blz. 82 dan kan bekennen dat 'Indianen kunnen zoenen'.

Sociaal-politieke moraal: Indianen, de werkelijk-oorspronkelijke bewoners van ons land, worden door de nieuwe bewoners als vreemdelingen beschouwd. En al sieren zij dan nog zo stoer ons nationale wapen, het administratieve apparaat dat de Surinamers van het Nederlands kolonialisme overnamen, hanteert nog steeds min of meer dezelfde maatstaven als in de dagen van Sommelsdyck, Frederici en Kielstra.

Met andere woorden, de koloniale structuur van Suriname is blijven voortbestaan, ondanks de uiterlijke vormen van modernisatie die ons land in de loop der tijden heeft ondergaan. De façade is veranderd, **het denken** en handelen zijn blijven stilstaan.

Hoe kunnen wij hier verandering brengen? Blz. 44: 'Het nationalisme is het enige antwoord. Patricia o Muerte.' Los van Holland.

Dit ongetwijfeld brandend en uiterst controversieel gegeven, zal, nu gepresenteerd als roman, wel de nodige deining kunnen veroorzaken in de breinen van Surinamers, zowel progressieve als conservatieve.

Thea Doelwijts verdienste met Wajono is, onder meer, dat zij de Surinamers er nog eens met deneus boven op drukt: De eerste Surinamer moet nog geboren worden! Want noch juridisch, nog internationaal bestaan er Surinamers. Wij hebben allemaal het Nederlands paspoort. En ons staatshoofd woont niet in Paramaribo, maar in Den Haag.

Daarom zou de schrijfster op bladzijde 50 liever hebben kunnen schrijven, op de vraag of 'die meneer' (Wajono) ook van Holland is: 'Ja, hij is Hollands bezit, deze Indiaan.'